

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 105g/2024

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 261 din Codul de procedură civilă

(suspendarea facultativă a procesului civil [2])

CHIȘINĂU

1 august 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 mai 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 1 august 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „La cererea participanților la proces sau din oficiu, instanța judecătorească poate suspenda procesul în cazul în care” din articolul 261 din Codul de procedură civilă, ridicată de dl Denis Urechi, parte în dosarul nr. 2a-4853/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău format din dnele Ruxanda Pulbere și Viorica Mihaila și dl Ion Țurcan, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Circumstanțele litigiului principal, așa cum au fost formulate de autorul excepției, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Pe rolul Curții de Apel Chișinău, în procedură de apel, se află cauza civilă intentată de „RDA Grup” SRL și de către domnii Serghei Moscovciuc, Vasile Mamaliga și Octavian Sirețeanu împotriva dlui Denis Urechi cu privire la declararea nulității contractului și încasarea datoriei.

5. Concomitent, pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află o cauză penală, în care dl Denis Urechi are calitatea procesuală de parte vătămată. Autorul sesizării afirmă că cauza civilă este corp delict la cauza penală, astfel cauzele fiind conexe. Cauza penală a fost intentată pe baza articolelor 307 alin. (1) (*pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii*), 328 alin. (3) lit. b), c) și d) (*excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu*) și 332 alin. (2) lit. b) și c) (*falsul în acte publice*) din Codul penal. Potrivit actului de învinuire, reclamații indicați *supra* nu au depus în instanța de judecată cererea de chemare în judecată împotriva lui Denis Urechi, cu respectarea procedurii, or, numărul dosarului se referă la o altă cauză civilă, având obiect, temei și părți diferite.

6. În cadrul examinării cauzei, dl Denis Urechi a ridicat excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 261 (*dreptul instanței de a suspenda procesul*) din Codul de procedură civilă.

7. Printr-o încheiere din 11 aprilie 2024, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării către Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 261 Dreptul instanței de a suspenda procesul

„La cererea participanților la proces sau din oficiu, instanța judecătorească poate suspenda procesul în cazul în care:

- a) pârâtul sau reclamantul se află într-o unitate activă a Forțelor Armate sau a altor trupe și formațiuni militare ale Republicii Moldova;
- b) partea în proces sau intervenientul principal se află într-o instituție curativ-profilactică, situație adeverită de instituția respectivă;
- c) pârâtul este căutat;
- d) a dispus efectuarea unei expertize;
- e) a dat o delegație judiciară unei alte instanțe judecătorești din țară;
- f) a dispus autorității teritoriale cu atribuții în domeniul adopției efectuarea unui control al condițiilor de trai ale adoptatorilor în cauzele de adopție și în alte cauze în care pot fi lezate drepturile și interesele copilului;
- g) au încetat împuternicirile tutorelui sau curatorului;
- h) cauza nu poate fi judecată înainte de soluționarea unei alte cauze conexe.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării afirmă că textul contestat de la articolul 261 din Codul de procedură civilă este neclar și le oferă instanțelor de judecată o marjă discreționară prea largă la soluționarea unei cereri de suspendare a procesului civil.

11. În particular, autorul excepției susține că prevederea contestată nu obligă instanța de judecată să suspende procesul civil până la soluționarea unei cauze penale care are legătură cu obiectul acțiunii principale. Prin urmare, autorul pretinde că îi este încălcat dreptul la un proces echitabil.

12. În opinia autorului sesizării, textul contestat contravine articolelor 1 alin. (3), 16, 20 și 23 din Constituție, precum și articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

15. Excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte în proces, este formulată de subiectul cărui i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „La cererea participanților la proces sau din oficiu, instanța judecătorească poate suspenda procesul în cazul în care” din articolul 261 din Codul de procedură civilă. Curtea constată că dispoziția contestată a constituit obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva unor critici similare. Astfel, prin Decizia nr. 39 din 25 aprilie 2024, Curtea a declarat inadmisibile sesizările privind excepția de neconstituționalitate a cuvântului „poate” din același text al articolului 261 din Codul de procedură civilă.

17. În Decizia menționată, Curtea a notat că competența instanței de judecată de a decide asupra necesității suspendării procesului civil nu este nelimitată și nu exclude obligația ei de a analiza caracterul justificat al acestei măsuri, *i.e.* să justifice oportunitatea dispunerii suspendării procesului, pe de o parte, și să verifice dacă această măsură asigură dreptul părții la judecarea cauzei sale într-un termen rezonabil, pe de altă parte (a se vedea § 29 din Decizie).

18. Curtea a reținut că la soluționarea cererilor de suspendare a procesului civil, precum și în cazul în care se pronunță din oficiu, instanțele de judecată au obligația de a pronunța încheieri motivate (indiferent dacă încheierile se emit în camera de deliberare sau se consemnează în procesul-verbal al ședinței de judecată), fapt care reprezintă o garanție procedurală esențială a dreptului de acces liber la justiție. De asemenea, Curtea a reținut că o garanție suplimentară în acest sens reprezintă posibilitatea de a contesta încheierea prin care instanța de judecată soluționează o cerere de suspendare a procesului civil potrivit articolelor 263 și 423 alin. (2) din Codul de procedură civilă (a se vedea §§ 30-32 din Decizia precitată).

19. Având în vedere faptul că nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, atât considerentele, cât și soluția din decizia menționată își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

20. Prin urmare, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 42 alin. (1), 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „La cererea participanților la proces sau din oficiu, instanța judecătorească poate suspenda procesul în cazul în care” din articolul 261 din Codul de procedură civilă, ridicată de dl Denis Urechi, parte în dosarul nr. 2a-4853/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 1 august 2024
DCC nr. 94
Dosarul nr. 105g/2024*